

3. PARADIGMATA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Paradigma

- obecně přijímané schéma, vzorec myšlení či model
- souhrn základních myšlenek a předpokladů, představ
- myšlenkový rámec

Thomas Samuel Kuhn

zavedl termín **paradigma**

dílo Struktura vědeckých revolucí

období vědeckého bádání

- předvědecké** → věda postrádá centrální paradigma, shromáždění informací
- normální věda** → rozšíření centrálního paradigmatu
- krizová věda** → nahrazení starého paradigmatu novým

Paradigma dle Valenty

rozšíření interdisciplinarity oboru

- vnější** → spolupráce s jinými obory a pracovišti, není to pouze o edukaci, terapie v širším slova smyslu
- vnitřní** → uvnitř pracoviště - rozšíření kvalifikovanosti speciálních pedagogů

speciální pedagogika patří mezi humanitní obory, ale má úzké vztahy s nejenom humanitními obry

biologie člověka, medicína, psychologie, sociologie, filozofie, ekonomie, právo, technické obory: protetika, kybernetika, infomatika

Paradigma dle Jesenského

vymezování co, jaké otázky a jakým způsobem má být studováno, jak mají být kladeny otázky, dle jakých pravidel mají být interpretovány získané výsledky = poznatky

klasifikace

1. paradigma sociálně a pedagogicko - institucionální
2. paradigma somatopatologické a zdravotní
3. paradigma všestranného rozvoje a socializace
4. paradigma antropologicko - enkulturační a rehabilitační
5. paradigma integrační
6. paradigma legislativně podpůrné
7. paradigma technicko reedukační a kompenzační
8. paradigma informačně komunikační

Proměny v paradigmatu

dříve SP zatížena medicínskou stránkou

do popředí nemoci, patologie, omezení a psotžení

teď je pro SP důležité možnosti a schopnosti člověka se ZP

vzrůstá význam zdravé složky osobnosti člověka se ZP

sdílení zkušeností

spolupráce s jinými obory

Sociální dimenze postižení

člověk se ZP může naplňovat sociální role

příčinou postižení nemusí být vždy zdravotní stav člověka, ale také diskriminační a stigmatizující postoje společnosti

inkluzivní přístup

Paradigma dle Záskaliczkého

úlohou speciálního pedagoga není léčit, ale podpořit vývoj dítěte se ZP, tak, aby se co nejvíce přiblížil optimálně možnému vývoji

postižení není osobnostní rys, ale pro jeho povahu je určující, jak na něj reaguje společnost

proměna paradigmatu a to od segregace k inkuzi

tradiční pojetí

postižení je individuální kvalita jedince

výkony a schopnosti a rozličné funkce jsou v porovnání s ostatními na nižší úrovni

interakční model

společnost hodnotí člověka se ZP a v průběhu hodnotícího procesu určuje, zda je odlišný od jejich představ, zda je jiný než je obvyklé

intaktní na základě svých představ připisují lidem se ZP schopnosti a role ve společnosti

administrativní definice

system školy

žák s určitými charakteristikami + úkoly a požadavky ze strany školy + pomoc žákovi

problémy vznikají nejen z důvodu postižení

pokud to není v harmonii, pak se žák stává rušivým